

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Het doel van Bijbels onderwijs

“Die Hij onze vaders geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken....en dat zij hun hoop op God zouden stellen”

Psalm 78:5b en 7a

De vakantie is voorbij. Het kerkewerk komt weer op gang. Het verenigingsleven vangt weer aan en weldra ook de catechisaties. Dat laatste kunnen we noemen het kerkewerk voor de jeugd, werk dat geboden is door de Heere Zelf.

U kent de derde vraag die gesteld wordt bij de doop. Ouders beloven hun kind in de voorzeide leer te onderwijzen en te doen onderwijzen. De kerk moet dat doen beloven omdat de Heere Zelf het heeft geboden. Asaf plaatst ons voor dat gebod. Hij zegt: de Heere heeft geboden. Daarmee citeert hij Mozes die dat gebod van de Heere aan Israël gaf.

Allereerst geldt dit gebod de ouders. Daarom kan de vraag gesteld worden: ouders, doet u naar de gegeven belofte, buigt u onder het gebod van de Heere? De belofte afgelegd bij de doopvont heeft de kracht van een eed. Het ja-woord is uitgesproken ten aanhore van vele getuigen, maar vooral ten aanhore van de Heere. Het is uitgesproken voor Zijn aangezicht. 't Wordt toch geen meened? We hebben 't zo druk vandaag met allerlei. We verontschuldigen ons zo gemakkelijk. Maar hoort het, laat het tot u doordringen: de Heere heeft het geboden. Buigt onder dat gebod opdat het u en uw kinderen welga!

Dan is er ook het gebod om uw kinderen te doen onderwijzen. Op de doopzitting spreken we wat het doen onderwijzen betreft eerst over de school, en dat in overeenstemming met artikel 54 van de D.K.O.. Dat

artikel luidt: “de kerkeraden hebben toe te zien, dat de ouders overeenkomstig hun doopbelofte hun kinderen doen onderwijzen op scholen, die tot grondslag hebben Gods Woord en de drie formulieren van enigheid”. 't Gaat om een school die zoveel mogelijk harmonieert met de kerk. Vanuit gemakzucht worden soms kinderen gestuurd naar de dichtstbijzijnde school. De gevolgen openbaren zich later. Er komt een tweespalt tussen kerk en school. Een kerk die onvoorwaardelijk buigt onder Gods Woord en een school die het Woord van God relativeert verdragen elkaar niet. Het doen onderwijzen heeft ook betrekking op de catechisatie en juist daarop. We moeten weten dat de catecheet er is omdat de kerkeraad het hem heeft opgedragen, en dit is omdat de Heere heeft geboden dat de jeugd van de gemeente onderwijs zou ontvangen. Dus achter dit onderwijs staat de Heere Zelf en Zijn gebod. Het is nodig juist vandaag dit te onderstrepen. Ouders zenden hun kinderen dus naar de catechisatie omdat zij dit hebben beloofd bij de doop van hun kinderen en omdat zij buigen onder het gebod van de Heere. Wel of niet naar de catechisatie, dat is geen zaak die ter discussie staat!

Nadat de Psalm van Asaf het gebod van de Heere heeft benadrukt, wordt nu ook gezegd wat de inhoud van het onderwijs dient te zijn.

Het woord “die” heeft betrekking op: “Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob, en een wet gesteld in Israël”, en ook op de woorden van het voorgaande vers: “vertellende de lofelijkheden des Heeren, en Zijn sterkheid, en Zijn wonderen die Hij gedaan heeft”. Het eerste is duidelijk. 't Gaat om de wet gegeven op de twee stenen

tafelen, de wet gegeven in het Genadeverbond, de wet met die driedovoudige functie om ons te ontdekken aan de zonde, om ons heen te tuchtigen naar de grote Wetsvolbrenger Jezus Christus, en om richtsnoer te zijn voor het nieuwe leven.

Het tweede betreft de daden van de Heere in het verleden. Die daden waren de uittocht uit Egypte, de doortocht door de Schelfzee en de woestijn en de intocht in Kanaän. Onder het Nieuwe Testament gaat het om die daden van de Heere die Hij gedaan heeft in de vijf heilsfeiten, de vier tot verlossing en de vijfde de verlossing zelf.

We hebben onze kinderen dus heel wat te vertellen en bekend te maken. Weer benadrukken we: de Heere wil dit, Hij gebiedt dit. Zijn wet, Zijn inzettingen, Zijn grote daden u mag die niet verzwijgen, u mag ze niet verbergen. Onze kinderen moeten erbij opgroeien. Vers 6 zegt: “opdat het navolgende geslacht die wet en die daden des Heeren weten zou, de kinderen, die geboren zouden worden”. En het slot van vers 7 zegt: “opdat zij Gods daden niet zouden vergeten, maar Zijn geboden bewaren”. Hoe erg indien onze kinderen die niet zouden weten. Dan blijven zij in onwetendheid en gaan ten onder. Het moet aangrijpen indien er jeugd is die niet naar het onderwijs van de ouders wil luisteren, die niet meer op de catechisatie komt of niet voor de catechisatie wil leren. Moest de Heere ook al niet onder het Oude Testament klagen: “Mijn volk gaat verloren omdat het geen kennis heeft”? Gewis - zonder kennis gaan we verloren. Hier past diepe bewogenheid met jeugd die opgroeit zonder kennis, met jeugd die afhaakt.

Wat is het doel van Gods gebod om onze kinderen, om onze jeugd te onderwijzen en te doen onderwijzen? 't Wordt zo prachtig gezegd in Asafs Psalm. Het doel is dat zij hun hoop op

God zouden stellen. Dus we mogen zeggen: Gods bewogenheid zit achter Zijn gebod om te onderwijzen en te doen onderwijzen. Het is geen bevel zonder meer, maar Gods diepe bewogenheid met gevallen mensenkinderen, met kinderen die nakomelingen zijn van Adam, die kinderen van ons zijn, die hun onreinheid en verdorvenheid van ons geërfd hebben. God heeft geen lust in de dood van goddelozen. Dit zit dus achter Zijn bevel om onze kinderen te onderwijzen en te doen onderwijzen. 't Gaat dus om de eeuwige zaligheid van onze kinderen, van onze jeugd.

Opdat zij hun hoop op God zouden stellen. Jongen, meisje, wat is jouw hoop? Een wijsgeer heeft vroeger gezegd: het zijn van de mens wordt bepaald door wat hij hoopt. Zonder hoop dan zijn we nergens meer. En er zijn wat jongemensen die geen hoop meer hebben. En dan wegvlugten in alcohol, drugs of wereldvermaak. Kijk - als jouw hoop bepaald wordt door tijdelijke en door wereldse dingen dan is het begrijpelijk dat ook jij uiteindelijk diep teleurgesteld wordt. Alle hoop op aardse dingen is geen vaste, geen zekere hoop, is wankel en

onzeker. Hoop op God die is niet wankel en onzeker, omdat God niet wankel en onzeker is. Hij is de vaste, de zekere, de eeuwige God.

Heel het onderwijs van de ouders en van de kerk heeft het doel dat jongens en meisjes hun hoop op God zouden stellen. Neen - dat kunnen ouders niet bewerken, en dat kan de catecheet niet bewerken. Dat is het werk van de Heilige Geest. Daarom zullen ouders en catecheten hun arbeid biddend dienen te verrichten. Alleen zo, gedreven door die begeerte dat onze jongemensen hun hoop op God zouden stellen.

Wat is het rijk voor ouders, wat is het rijk voor de catecheet te mogen bemerken die jongen, dat meisje stelt zijn/haar hoop op God.

Jongen, meisje zou jij je hoop op aardse dingen bouwen? Hoe arm zijn we dan. Op het sterfbed valt al die hoop als een kaartenhuis ineen. Hoe rijk als het wordt: hoop op God. Zulken worden niet beschaamd.

Ds.v.Z.

Van de administratie

Deze keer konden we 4 nieuwe abonnees inboeken en ontvingen we f 45,- aan giften. Hartelijk dank hiervoor.

Tot ziens D.V. a.s. zaterdag in Kampen.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

De Confessie van Westminster (3)

We zagen reeds dat de beroemde Confessie van Westminster gereed kwam in december van het jaar 1646. De ongeveer 150 leden tellende Westminster Assembly, of synode, boden dit geschrift aan, aan het Engelse parlement. Dit parlement had de Westminster Assembly bijeen geroepen om orde op zaken te stellen in de kerk in Engeland. Er moest een duidelijke belijdenis komen, die op een heldere wijze de leer van Gods Woord moest uiteen zetten. De Westminster Assembly heeft dat getracht te doen.

Daartoe verdeelde de gehele vergadering zich in drie commissies, die elk een aantal van de leerstukken van Gods Woord moesten bestuderen en kort samenvatten. Bij het opstellen van de nieuwe belijdenis werd de

Van de redactie

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

Een laatste herinnering aan de ontmoetingsdag die D.V. zaterdag 18 september in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen gehouden zal worden. De sprekers kunnen bekend zijn. We willen jong en oud en ook de gezinnen van harte opwekken deze dag te bezoeken. Er is kinderopas. Aanvang 's morgens 10.30 uur en 's middags 14.00 uur. We hopen op een goede en gezegende dag.

Boek over prof. Wisse

In een van de zalen van het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in Kampen zal op de ontmoetingsdag het boek van Ds. v.d. Ham te koop zijn getiteld: "Professor Wisse." Ds. v.d. Ham heeft jarenlang studie gemaakt van de persoon en het werk van prof. Wisse. Het zal zeker de moeite waard zijn dit boek aan te schaffen.

Van de zendingsdeputaten

Wij ontvingen bericht dat Ds. en mevr. Le Roux van D'kar na een onderhoud met de president van Botswana toch mogen blijven. Hun verblijfsvergunning is met de normale termijn verlengd. Moge de Heere hun arbeid en alle zendingsarbeid zegenen.

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werkendam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

bevoegdheid van synodale vergaderingen.

De Westminster Confessie is aangenomen door vrijwel alle presbyteriaanse kerken in de Engels sprekende landen en is daarmee de meest verbreide confessie van het protestantisme geworden.

De exacte titel van de Westminster Confessie is: "The Confession of Faith agreed upon by the Assembly of Divines at Westminster with the assistance of commissioners from the Church of Scotland as a part of the covenanted uniformity in religion betwixt the churches of Christ in the kingdoms of Scotland, England, and Ireland".

De confessie bestaat uit 33 hoofdstukken, die in het kort de gereformeerde geloofsleer weergeven. Elk hoofdstuk is voorzien van Schriftverwijzingen, die het bijbels karakter van de confessie benadrukken. De Westminster confessie is het jongste gereformeerde belijdenisgeschrift en is ook het meest uitvoerig. Zonder andere belijdenisgeschriften tekort te willen doen, mogen we zeggen dat de Westminster een rijk belijdenisgeschrift is.

Dat laatste hangt wellicht samen met het feit dat het de jongste confessie is van de reformatische kerken. Daardoor kon de verdere ontwikkeling van de Gereformeerde theologie zoals die zich voorgedaan heeft in de loop van de 16e en van de 17e eeuw erin verdisconteerd worden. Na de grote herontdekking van de leerstukken van vrije genade, gedaan ten tijde van de reformatie, heeft de ontwikkeling binnen de reformatische theologie niet stil gestaan. Strijdvragen kwamen op en nadere antwoorden moesten geformuleerd worden. Daarbij moest de waarheid van de Heilige Schrift steeds meer ontvouwd worden. De neerslag van deze voortgaande ontwikkeling is te vinden in de Westminster Confessie.

Te denken valt aan de hoofdstukken, die handelen over het geloof en de zekerheid des geloofs, het verbond, de verzoening, de aanneming tot kinderen Gods, de kerk, de zondagsheiliging, de verhouding tussen de burgerlijke en kerkelijke regering, en het huwelijk.

Het is een bijzonder mooi en rijk belijdenisgeschrift. De bestudering daarvan zal zeker vrucht afwerpen

voor het persoonlijke geestelijke leven. Het is een genade gift van de Heere geweest aan de Engels sprekende kerk toen deze kerk zich bevond in een zeer turbulente en onzekere periode. Verschillende gevaren dreigden.

Er bestond het gevaar van een terugval in het Rooms katholicisme. Het Engelse vorstenhuis dreigde de kerk te overheersen. Er was verwarring over de inrichting van de kerkdiensten en ten aanzien van de kerkelijke organisatie. Dwaalleringen ten aanzien van de uitverkiezing en de verzoening brachten verwarring teweeg. In deze turbulente periode in de geschiedenis van de Engelse kerk heeft God het Engelse parlement zo geleid dat zij de Westminster Synode bijeen riep met als vrucht het ontstaan van de Westminster Confessie. Deze belijdenis is tot grote zegen geworden voor de kerken in de Engels sprekende landen.

We zagen reeds dat de Westminster Confessie bestaat uit 33 hoofdstukken. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

De Heilige Schrift; de leer aangaande God en de Heilige Drieëenheid; de besluiten van God; schepping en voorzienigheid; de zondeval van de mens; de leer der verbonden; de Middelaar Christus; de vrije wil; roeping; rechtvaardiging; aanneming tot kinderen Gods; heiliging; zalgmakend geloof; bekering; goede werken; volharding der heiligen; zekerheid des geloofs; de wet des Heeren; de Christelijke vrijheid; de sabbat; eedzwering; burgerlijke overheid; huwelijk en echtscheiding; de leer der kerk; gemeenschap der heiligen; de leer der sacramenten; doop; avondmaal; kerkelijke tucht; synodale kerkinrichting; opstanding en leven na dit leven; het laatste oordeel.

De Westminster Assembly wilde de nieuwe belijdenis doen aansluiten bij de confessies die eerder door de Gereformeerde kerken van het Europese vasteland opgesteld waren. Daarbij heeft zij echter niet de tekst voor haar confessie van deze reeds bestaande belijdenissen ontleend. De Westminster Confessie is wel sterk beïnvloed geweest door de zgn. Irish articles, een gereformeerd belijdenisgeschrift van de Ierse kerk. Verder invloed is er te bespeuren van Engelse theologische geschriften, m.n. van J. Usher, 'A Body of Divinity'. De

geschriften van Calvijn hebben ook materiaal geleverd voor de opstelling van de Westminster Confessie. Volgens Dr. L. Doekes is er overeenstemming te bespeuren tussen de Westminster Confessie en voornoemde geschriften, zonder echter dat er sprake is van een slaafse afhankelijkheid.

Vergeleken met de drie formulieren van enigheid zijn er uiteraard grote overeenkomsten op te merken, vanwege de gemeenschappelijke gereformeerde visie. Toch zijn er ook accents verschillen.

Zo legt bij voorbeeld de Nederlandse Geloofsbelijdenis naar verhouding een veel grotere nadruk op de persoon en werk van Christus, dan de Westminster Confessie dat doet. De Nederlandse Geloofsbelijdenis legt een grotere nadruk op het priesterlijke werk van Christus. Paragraaf 26 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis handelt geheel over de voorbeding van Christus, terwijl de Westminster Confessie dit aspect van het werk van Christus slechts terloops noemt in hoofdstuk 8, paragraaf 8.

De Heidelberger Catechismus is m.i. meer pastoraal van toon, dan de Westminster Confessie. Herhaaldelijk wordt in de Heidelberger gewezen op het persoonlijke nut van bepaalde leerstukken. Met name bij de behandeling van het Heilig Avondmaal geeft de Heidelberger Catechismus pastorale leiding ten aanzien van de vraag: voor wie het Avondmaal des Heeren is ingesteld? De Westminster Confessie besteedt in het geheel geen aandacht aan deze vraag.

De Dordtse Leerregels gaan in vergelijking met de Westminster Confessie, dieper in op de vraag hoe iemand weten kan of hij uitverkoren is. Zij wijzen op de vruchten der uitverkiezing, die de uitverkorenen met verschillende trap en mate, in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waarnemen. Deze vruchten zijn dan, volgens de Dordtse Leerregels: Het waar geloof in Christus, kinderlijke vreze Gods, droefheid die naar God is over de zonde en een honger en dorst naar de gerechtigheid. (Hoofdstuk I, par. 12). De Confessie van Westminster geeft als enige vrucht van de uitverkiezing, de zekerheid van de inwendige roeping, waardoor de uitverkorenen, verzekerd kunnen worden van hun eeu-

wige verkiezing. (Hoofdstuk III, par. VIII).

Omgekeerd gaat de Westminster Confessie dieper in op de vragen ten aanzien van de zekerheid des geloofs. We hopen dat in het vervolg nader te bezien. We zagen dat de Westminster Confessie meer aandacht besteedt aan verschillende praktische zaken, zoals

kerkorganisatie, de christelijke eed, het huwelijk enz.

Zo mogen we stellen, dat de Confessie van Westminster originaliteit behouden heeft, terwijl zij toch uniformiteit bewaard heeft ten opzichte van reeds gangbare belijdenissen. Een volgende keer hopen we verder te gaan.

Hamilton, Ontario, G.R. Procee.

Verontrustende ontwikkelingen (I8)

Trouw moet blijken

In maatschappij en kerk zien wij helaas een toenemende ontrouw. Waar trouw beloofd is, wordt niet altijd trouw betoond. We dreigen eraan te wennen. We schrikken er al minder van. Maar het is een zeer verontrustende ontwikkeling.

Beloofde trouw

In meer dan één verband wordt door mensen trouw beloofd. Het ja-woord wordt gegeven, maar wat wordt er met het ja-woord gedaan? We beseffen dat we zaken gaan aansnijden die teer liggen. Zaken die heel verdrietig zijn en die diep kunnen ingrijpen. Maar we mogen onze ogen niet sluiten voor de werkelijkheid van onze dagen. Als het gaat over beloofde trouw, wie denkt er dan niet aan het huwelijk. Man en vrouw beloven elkaar trouw te blijven totdat de dood scheiding zal maken. Met name valt te denken aan de kerkelijke bevestiging van het huwelijk. Dan wordt voor het Aangezicht des Heeren beloofd elkaar nimmermeer te verlaten. Dus ook niet als er dagen van tegenspoed en ziekte komen. Het houdt in voor elkaar zorg te dragen hoe moeilijk de omstandigheden ook kunnen worden. Elkaar bij te staan in al wat nodig is. Niet alleen bij het aangaan van het huwelijk wordt trouw beloofd, het geldt ook van het doen van openbare belijdenis. Het ja-woord wat dan gegeven wordt is veelomvattend. Het houdt in ieder geval in dat de middelen die de Heere geeft trouw worden waargenomen. Concreet betekent dit ondermeer dat de kerkdiensten niet worden verzuimd en dat Gods Woord wordt gelezen.

Geschonden trouw

Helaas zien wij in onze dagen dat beloften gemakkelijk verbroken worden. De praktijk van het leven zet menigmaal een streep door het eens

gegeven ja-woord. Dat is geschonden trouw. We schrijven het nogmaals neer dat het tere en pijnlijke zaken zijn om aan te snijden, maar we kunnen en mogen er niet aan voorbijgaan. De ontwikkelingen in onze dagen noodzaken daartoe. Ontwikkelingen buiten de kerken, maar ook binnen de kerken. Echtscheiding vinden wij immers niet alleen in de wereld, maar ook onder kerkmensen. Zelfs in toenemende mate. Toen ik zelf jong was was het een ontzettende zaak van een echtscheiding te horen. Je hoorde er slechts heel zelden van. Nu wordt het al gewoner. Men hoort er niet meer van op. Veel huwelijken in onze tijd eindigen in een echtscheiding. Hoewel beloofd werd elkaar trouw te blijven, is de praktijk helaas soms heel anders. Wat een verdrietige zaak voor allen die hiermee te maken krijgen. Diep ingrijpend voor hem of haar die verlaten wordt. En wat te denken van de kinderen. Die worden heen en weer getrokken. Een verdrietige zaak ook voor de naaste familie. Een droevige werkelijkheid: Na kortere of langere tijd gehuwd te zijn geweest, wordt het huwelijk verbroken.

Ook valt te denken aan de handelwijze van belijdende leden. Het komt ook in onze kringen voor dat er trouw werd beloofd in het midden der gemeente, maar dat ontrouw langzaam maar zeker werkelijkheid wordt. De plaats in de kerk wordt een keer leeggelaten. Het is vaak een langzaam proces. Men gaat niet meer tweemaal naar de kerk, maar eenmaal wordt voldoende geacht. Men slaat eens een hele zondag over. De kerkgang wordt al minder. Moeten we dan ook niet spreken van geschonden trouw? Denkt u als trouwe lezer van ons blad beter te zijn dan ontrouwe kerkleden? Of mag er verdriet zijn in uw hart over ontrouwe kerkgang van anderen? Het laatste is beter dan het eerste.

Ontrouw zou veel smart moeten geven in het hart. Zou er soms niet teveel hoogmoed in het binnenste zijn en te weinig smart en bewogenheid? Misschien vraagt iemand: Hoe moet het als ik ontrouw ben geworden? Er is een weg terug. De zondige wegen dienen verlaten te worden. Er dient een leven te komen in overeenstemming met Gods Woord en Wet. Bekering van ongerechtigheden is noodzakelijk. Welgelukzalig zij die als een des doodsschuldige mogen neerbuigen en hun Rechter om genade mogen gaan smeken. Zij zullen het ondervinden dat de Heere groot van goedertierenheid is en gaarne vergevende. Zouden we dat niet zoeken?

Betoonde trouw

Naast de boven beschreven verontrustende zaken zijn er ook verblijdende zaken waar te nemen. Er zijn ook veel goede huwelijken. Er wordt jegens elkaar trouw betoond. Het gegeven ja-woord wordt in praktijk gebracht. Niet alleen in dagen van voorspoed. Maar ook in dagen van tegenspoed. Er valt te denken aan dagen van ziekte en overspannenheid. Dan valt het vaak niet mee. Soms komt het voor dat wereldse hulpverleners de mogelijkheid opwerpen uit elkaar te gaan. Maar wie ernst mag maken met het gegeven ja-woord, zal daar niet op in kunnen en mogen gaan. Hartverwarmende dingen worden waargenomen. In liefde en trouw mag de één voor de ander zorgen. Op het gebed wil de Heere kracht en liefde daartoe geven.

Onder belijdende leden zijn ook heel trouwe kerkgangers. Zij zullen hun plaats niet zomaar leeglaten. Rijk als het mag zingen van binnen: "Eén dag is in Uw huis mij meer dan duizend waar ik U ontbeer." Er wordt ernst gemaakt met het gegeven ja-woord. Het mag het nageslacht worden voorgeliefd. Ook trouw in het opgaan onder de leedsdienst. Dan niet thuisblijven of elders kerken. Maar trouw zijn op de plaats waar de Heere heeft gesteld. Wie dit niet doet zaait wind. Vaak is het gevolg geweest dat men storm oogstte. Aanmerking maken op de kerk, bijzonder in het bijzijn van kinderen, is een goed middel in de handen van de satan om kerkverlating te bewerkstelligen.

Volmaakte trouw

Mag u trouw betonen in de bovenbeschreven opzichten? Wie zichzelf werkelijk mag kennen zal zeggen: Ik

ben ontrouw, ook al heb ik mijn vrouw of man nooit verlaten. Ik ben ontrouw ook al ga ik trouw naar de kerk en al lees ik op vaste tijden in de Bijbel. Want hoe is het in de gedachtenwereld gesteld? Hebben we bijvoorbeeld nooit gedacht: Ik wilde dat ik nu maar eens niet naar de kerk hoefde te gaan? Is dat ook niet iets van ontrouw? Soms meer zin om de krant te lezen dan de Bijbel te lezen. Alleen de Heere is volmaakt trouw. Hij is en blijft trouw jegens trouweloze mensen. Het werk dat de Heere begint naar Zijn welbehagen in het hart en leven van zondaren, zet Hij

ook voort. Gods kinderen worden in de uitleving voor veel ontrouw bewaard, maar ze krijgen de ontrouw van binnen wel in te leven. Zo wordt het wonder al groter dat de Heere hen blijft gedenken.

Gods trouw en waarheid houdt haar kracht tot in het laatste nageslacht. Door Zijn trouw worden trouwelozen zalig en verlost van al hun ontrouw. Een rijk en blij vooruitzicht. De Heere zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden. Dan in volmaakte trouw den Heere dienen.

Ds. A. van Heteren.

De Nederlandse Geloofsbelijdenis (55)

De Doop: verordening van Christus

Artikel 34 is aan de orde. Na de sacramenten in het algemeen komt de belijdenis met het eerste sacrament, dat in het leven spreekt: de doop. Daarmee zijn we toegekomen aan een zaak, waarover door de eeuwen heen veel te doen geweest is. Wat is er veel gesproken en geschreven over de doop! Er is een onafzienbare stroom van boeken en geschriften geweest, waarin de strijd rond dit sacrament uitkomt. In de vorige eeuw en de eerste helft van deze eeuw waren er de verschillende opvattingen over verbond en doop, die diep hebben ingegrepen in de kerkelijke verhoudingen. Vooral in de tijd daarna was - én is - er de tegenstelling over het dopen van de kleine kinderen, waaraan veel woorden besteed zijn.

In dit artikel kunnen we lezen, dat men in de tijd van de opstelling van onze belijdenis ook van strijd in dit opzicht wist. De naam van de Wederdopers wordt aan het eind genoemd.

De strijd werd niet geschuwd tegen een dwaling, die tekort doet aan het belijden naar de Schriften. Alleen: de strijd staat niet vóór. Niet de tegenstelling geeft hier de toon aan, maar de wezenlijke inhoud van de doop naar Gods Woord. Het geloof vertolkt wat de Heilige Schrift openbaart. We kunnen het ook anders zeggen: hier is de weergave van het eerbiedig luisteren naar wat de Koning van de Kerk Zelf gezegd heeft en wat Hij in de doop gegeven heeft. Het valt op, hoe hier Zijn Naam telkens genoemd wordt. Zijn bevel, Zijn bloed, Zijn volbracht werk zijn bepalend. Daaraan ontleent de doop zijn beteke-

nis en daardoor is er voor het levend geloof zoveel verborgen in dit sacrament.

Het is een lang artikel. Het lijkt daarom goed een zekere indeling te geven. Het gaat om: de instelling van de doop, de doop als teken en zegel, de blijvende betekenis van de doop en de doop van de kleine kinderen. Dus voor ditmaal: de instelling van de doop: "Wij geloven en belijden, dat Jezus Christus, Die het einde der wet is, door Zijn vergoten bloed een einde gemaakt heeft aan alle andere bloedstortingen, die men zou kunnen of willen doen tot verzoening en voldoening der zonden; en dat Hij, afgedaan hebbende de Besnijding, die met bloed geschiedde, in de plaats daarvan heeft verordend het Sacrament des Doops, door hetwelk wij in de Kerk Gods ontvangen en van alle andere volken en vreemde religies afgezonderd worden, om geheel Hem toegeëigend te zijn, Zijn merk- en veldteken dragende; en het dient ons tot een getuigenis, dat Hij in eeuwigheid onze God zijn zal, ons zijnde een genadig Vader".

..een einde gemaakt...

De inzet van artikel 34 is zo zeldzaam. In woorden, die zo sprekend zijn voor het ware geloof, wordt de verordening van de doop door Christus beleden. De instelling van de doop wordt direct verbonden aan het offer van Christus. Door dat offer alleen is de doop in de plaats der besnijdenis gekomen.

God had de besnijdenis ingezet als een teken en zegel van het Verbond der genade. Abraham kreeg het bevel, dat al het mannelijke zaad op de 8ste dag besneden moest worden. 't Ging

met bloedstorting gepaard. De voorhuid werd weggesneden. Het mes ging in het vlees en het bloed vloede. Het was naar de aard van de oude bedeling. Telkens lezen we in de ceremoniële Wet van bloedstortingen. Denk aan het lam met het Pascha. Aan de bok op de Grote Verzoendag. Het boek Leviticus is vol van bloedstortingen. Het sprak ervan dat God het leven eist van de zondaar. Zo lezen we hier van "alle andere bloedstortingen, die men zou kunnen of willen doen tot verzoening en voldoening der zonden". Nu is door de komst en openbaring van Christus aan die bloedstortingen een einde gemaakt. Opmerkelijk is hier het gebruik tot twee maal van het woord "einde". "Christus is het einde van de Wet" en "Hij heeft een einde gemaakt". Christus het einde van de Wet! Al de bloedige offeranden van de Wet zagen op Hem. Zonder Hem hebben ze geen betekenis, zijn ze een ledige huls. Ze waren schaduwen van Hem. Een schaduw kan er alleen maar zijn als er een persoon is. Hij is het doel. Ze worden in Hem vervuld. Als Hij het offer brengt en voldoet aan de eis des Vaders tot voldoening, dan is de schaduwendienst voorbijgegaan. Dan kan ook het bloedig teken van de besnijdenis niet blijven. Hij heeft Zich ook onder de Wet gesteld door Zijn besnijdenis ten achtsten dage. Nu komt het onbloedige teken van de doop. Hij verordeneert het voor de nieuwe bedeling van het Verbond der genade.

Zo wordt hier de instelling van de doop verklaard vanuit Christus, vanuit Zijn verdienste. Tevoren kende Israël de doop van de proselieten. Het was de doop van de heidenen, die overgingen in de Joodse gemeente. Met het komen van Christus lezen we in de evangelieën van de doop van Johannes de Doper. Zijn doop is wezenlijk gelijk aan de Christelijke doop. Er is onderscheid. Johannes doopte alleen Israëlieten. De christelijke doop komt tot alle volkeren. Tekenen en betekende zaak zijn echter hetzelfde. Johannes doopt met water en zijn doop sprak ook van vergeving der zonden. Johannes doopt ook niet op eigen initiatief, maar op Gods bevel. Hij spreekt van God, "Die mij gezonden heeft om te dopen met water..". Christus is ook door Johannes gedoopt. Na Zijn Opstanding, kort voor Zijn Hemelvaart geeft Christus het bevel om te dopen, Mattheüs 28:19: "Gaaf den henen, onderwijst al de volken, dezelve dopen in de Naam

des Vaders, en des Zoons en des Heiligen Geestes”.

Besnijdenis en Doop

Het is goed nog even iets op te merken over het verband tussen besnijdenis en doop. Het is duidelijk, dat onze belijdenis in dit artikel de eenheid tussen die beide op de voorgrond stelt: “afgedaan hebben de Besnijding.. in plaats daarvan heeft verordend het Sacrament des Doops..”. Aan het eind van dit artikel wordt dit nog eens benadrukt, als het gaat om de doop van de kleine kinderen. Onze belijdenis onderstreept zo de overeenkomst tussen besnijdenis en doop als teken en zegel van hetzelfde Verbond der genade. Er is alleen verschil in vorm. We vinden dit haast nog duidelijker terug in ons Doopformulier: “dewijl dan nu de Doop in de plaats der Besnijdenis gekomen is”.

Er is van bepaalde zijde veel kritiek geuit op deze gedachte. We zullen begrijpen dat vooral de Pinkstergroepen zich verzetten tegen deze gedachte. Men is tegen de kinderdoop en eigenlijk helemaal tegen de doop als teken en zegel van het Verbond der genade. Er wordt gewezen op het gemis van deze gedachte in het Nieuwe Testament.

Nu moeten we eerlijk zeggen dat het nog niet zo gemakkelijk is om die kritiek te benaderen. Het staat niet letterlijk zo in Gods Woord. Dat wil echter niet zeggen, dat we daarom de zakelijke inhoud van de uitdrukking in het Doopsformulier er niet vinden! We kunnen hier denken aan Colossenzen 2:11 en 12: “in Welke gij ook besneden zijt met een besnijdenis, die zonder handen geschiedt in de uittrekking van het lichaam der zonden des vleses door de besnijdenis van Christus; zijnde met Hem begraven in de doop, in welke gij ook met Hem opgewekt zijt, door het geloof der werking Gods, Die Hem uit de doden opgewekt heeft..”.

Van belang is hier: de besnijdenis van Christus. We kunnen hier aanhalen wat de opsteller van onze belijdenis Guido de Brès van dit gedeelte schrijft: “De apostel Paulus, schrijvende aan de Colossenzen, stelt ons deze vergelijking van de besnijdenis met de doop klaarlij voor ogen, zeggende dat de Christenen besneden zijn met de besnijdenis, die zonder handen geschiedt door de aflegging des lichaams der zonden des vleses, welke hij een besnijdenis van Christus noemt.....Dit verklaart hij nader in het

volgende vers: zijnde met Hem begraven in de doop. Wat wil toch deze spreuk anders zeggen, dan dat de vervulling van de doop de volbrenging der besnijdenis is, doordat zij beide één ding betekenen en afbeelden? De apostel zegt en bewijst hier, dat de christenen in hun doop de waarheid en de kracht der besnijdenis hebben. Het doopsel is de besnijdenis in Christus, hetwelk de apostel niet gezegd zou hebben zo de doop niet in de plaats der besnijdenis gekomen was..”.

Teken van inlijving en onderscheid

Artikel 34 spreekt aan het eind van de eerst zin van het doel van de doop. Allereerst dient de doop als teken van inlijving en onderscheid: “door hetwelk wij in de Kerk Gods ontvangen worden en van alle andere volken en vreemde religiën afgezonderd worden om geheel Hem toegeëigend te zijn, Zijn merk- en veldteken dragende..”. De doop is een teken van de inlijving in de Kerk. Calvijn spreekt van “een teken van inwijding, waardoor wij tot de gemeenschap der Kerk worden aangenomen.” Tegelijk betekent dat ook de afzondering van de wereld. Zo was de besnijdenis ook een teken van afzondering van de andere volkeren. Israël stond apart en moest ook zo uitkomen om de levende God te dienen. Hier spreekt het voorrecht van de gelovigen met hun zaad. Dat wil niet zeggen dat alle gedoopten levende leden van de Kerk zijn. We zijn dat alleen door wedergeboorte en levend geloof. Wel tekent het de grote verantwoordelijkheid voor eigen persoonlijk leven om met ernst dit te zoeken. Daarin komt de Heere tot ons in de doop met Zijn Goddelijke beloften, die waarachtig zijn. Het levend geloof, dat het hier belijdt, kent het wonder en de kracht van wat hier vertolkt wordt. Dat weet van de genade wat het is een onderscheiden volk te zijn, het eigendom van God en Christus. De rechte beleving daarvan maakt niet hoogmoedig, alsof zij beter zijn dan anderen. Neen het geloof kent de kracht van het bloed van Christus, waardoor dit alleen zo is. Het doet ook de boodschap brengen aan allen die hier vreemd van zijn.

De doop is Zijn merk- en veldteken. Er is ook een andere lezing: “Zijn stempel en vaandel”. Het eerste spreekt voor zichzelf. Door de doop worden Gods kinderen getekend. Zij behoren een ander toe. Slaven droegen vaak de naam van hun meester in

hun lichaam. Het was een teken, dat zij het eigendom van hem waren. Zo dragen de Zijnen het merkteken van hun Koning. Maar dat is het ook Zijn veldteken of vaandel. Hier is het beeld van een leger. Onder het veldteken dient de soldaat, die lust heeft om de strijd te strijden voor de goede zaak. De roeping tot die strijd gaat van de doop uit. Daar kan de Heere niet van af. Gelukkig die door het levend geloof die strijd kent. 't Gaat om de dienst des Heeren. Wie in dat leger ingelijfd is, komt niet beschaamd uit!

Tot een getuigenis

Hoe blijkt het dat de doop voor het geloof geen ijdele zaak is. De doop dient ook tot een getuigenis, Wie God is voor Zijn volk. In rijke woorden wordt het hier gezegd: “en het dient ons tot een getuigenis, dat Hij in eeuwigheid onze God zijn zal, ons zijnde een genadig Vader”.

Hier is de diepste inhoud van het verbond der genade, dat Hij de God van Zijn volk is. Wat buigt de Heere diep neer in het sacrament van de heilige doop. Hij spreekt Zijn beloften tot een volk, dat van zichzelf zover is afgeweken. De profeet Hosea tekent het hoe erg of het wel is. Israël is geworden door eigen ongerechtigheden tot Lo-Ammi: niet-Mijn-volk. En nu zoekt de Heere het weer op in Zijn ontfermende genade. Hij maakt het weer tot Zijn volk en het krijgt in Hem zijn God: “en Ik zal zeggen tot Lo-Ammi: Gij zijt Mijn volk en dat zal zeggen: o, mijn God!” Die belofte getuigt Hij met kracht in de doop. Hij geeft er Zelf getuigenis in, dat Hij zo'n God is. Een genadig Vader! Zo bijzonder kunnen we dat horen in het Doopsformulier: “zo betuigt en verzegt ons God de Vader, dat Hij met ons een eeuwig Verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt..”.

Laten we er ons niet van afmaken hoe de Heere spreekt, dat Hij zo diep neerbuigt in Christus. Er is een geslacht dat zichzelf dit toeëigent zonder de bekering des harten en de vernedering onder God. Maar er is ook een geslacht dat geen ernst maakt met wat de Heere zo welmenend laat prediken. Wat moest het ons alleen uitdrijven tot die God, Die dit uit genade in Christus waar wil maken voor die van zichzelf kinderen des toorns zijn!

Wat gaat er dan een rijk getuigenis uit van de doop door de Heilige Geest in het hart en leven van de Zijnen. Hij werkt het geloof en doet in de vereni-

ging met Christus delen in deze wel-
daad van ontfermende genade. Om in
deze God alles te bezitten.

D. Slagboom.

Apeldoornse Dogmatiek (13)

Is de Bijbel voor 100% Woord van
God of is zij een mengsel van
Goddelijke en menselijke woorden?
En als de Schrift in haar totaliteit
Woord Gods is, waarop gronden wij
dan deze bewering?

Daarop geeft professor Van Genderen
het volgende antwoord.

Hij verwijst ondermeer naar Mattheüs
1:22,23, waar wij lezen dat het de
Heere Zelf is Die door de profeet
Jesaja de geboorte van Christus heeft
voorzegd. Jesaja heeft niet uit zichzelf
geprofeteerd, maar de Heere heeft
gesproken "door de profeet". En in
Handelingen 3:21 staat geschreven
dat "God gesproken heeft door de
mond van al Zijn heilige profeten".

"Het Woord van God komt dus tot de
mensen in en door de monden van
Zijn dienstknechten!" (83)

Het geheim van de Schrift wordt met
name duidelijk in teksten als 2
Timotheüs 3:16 en 2 Petrus 1:21.

In 2 Timotheüs 3:16 lezen we: Al de
Schrift is van God ingegeven. In de
Griekse grondtekst staat het woord
theo-pneust. Het gaat in dit verband
om het Oude Testament, de "Heilige
Schriften" die Timotheüs van jongsaf
kende en die hem wijs kunnen maken
tot zaligheid door het geloof in
Christus Jezus (2 Timotheüs 3:15).

In 2 Petrus 1:21 wordt gewezen op de
oorsprong van de Schrift. "De profetie
is voortijds niet voortgebracht door de
wil van een mens maar de heilige
mensen Gods, van de Heilige Geest
gedreven zijnde, hebben ze gespro-
ken".

Mensen hebben die profetie niet zelf
bedacht.

Zij spraken van Godswege. Zij schre-
ven van Godswege.

Dat gegeven bepaalt de betrouwbaar-
heid van de Schrift, met name het
Oude Testament, voor alle tijden en
generaties.

Omdat die mannen door de Heilige
Geest gedreven werden, kan de Kerk
ervan op aan. Want de Geest is toch
de Geest der Waarheid!

Dat van God gegeven zijn, waaraan
het Oude Testament gezag ontleent,
geldt volgens Van Genderen ook de

brieven van Paulus en Petrus.

In 2 Petrus 3:16 vergelijkt Petrus de
zendbrieven van Paulus met de
Schriften van het Oude Testament. In
vers 2 van hetzelfde hoofdstuk wekt
Petrus de christenen op te gedenken
niet alleen "aan de woorden die van
de heilige profeten tevoren gesproken
zijn", maar ook "aan ons gebod, die
des Heeren en Zaligmakers Apostelen
zijn". De brieven van Paulus werden
al spoedig gebundeld. Ze waren in de
eerste christengemeenten evenals de
gehele Schrift (het Oude Testament)
regel voor geloof en levenspraktijk.
Dat gold eveneens voor de vier
Evangelieën.

Van Genderen vindt het overigens
jammer dat het begrip Theo-pneus
(van God ingegeven) niet gangbaar is
om het geheim van de Schrift te ver-
woorden.

Hij verkiest het begrip "theo-pneus-
tie" boven "inspiratie". Een kunste-
naar, een dichter kan geïnspireerd
zijn. Maar door wie geïnspireerd? Dat
zegt het begrip theo-pneustie wel.
"Theo" betekent "van God". Die ver-
wijzing naar God als eerste Auteur
van de Schrift, ontbreekt aan het
begrip "inspiratie". En daar heeft hij
gelijk in. Maar hij legt zich neer bij
het feit dat "inspiratie" nu eenmaal zo
ingeburgerd is dat het zich niet
gemakkelijk laat vervangen.

Er zijn verschillende opvattingen
omtrent de verhouding tussen God en
de bijbelschrijver.

Welk aandeel had hij in het tot stand
komen van de Schrift?

Allereerst is daar de mechanische
inspiratietheorie.

Deze opvatting komen we in de 17e
eeuw tegen bij Lutherse en
Gereformeerde theologen.

Van Genderen twijfelt of de Gere-
formeerde orthodoxie van de 17e
eeuw in dit opzicht aansluit bij de oor-
spronkelijke Lutherse of Gerefor-
meerde opvatting van de 16e eeuw.

In deze mechanische inspiratietheorie
wordt de Bijbel als "een hemels dic-
taat" beschouwd. De schrijvers van de
boeken worden "secretarissen" en
zelfs "levende pennen van de Heilige
Geest" genoemd. Volgens Van Gen-
deren wordt deze opvatting door bijna
niemand meer voorgestaan.

Vervolgens noemt hij de dualistische
inspiratietheorie.

Volgens deze visie is de bijbel slechts
voor een deel van Goddelijke oor-
sprong. Er is sprake van een dualisme:
Een deel is van Goddelijke en een
deel van menselijke oorsprong.

Terecht zegt Van Genderen dat door
een dergelijke scheiding de eenheid
van de Schrift wordt verbroken.

Ook de zogenaamde acutalistische
inspiratietheorie van Karl Barth wordt
afgewezen.

Volgens Barth mogen we niet zeggen:
de Bijbel is Gods Woord.

De inspiratie is een doorgaand gebeu-
ren.

De Heilige Geest alleen maakt voor
de gelovigen de Bijbel tot Gods
Woord. Dan pas is de Bijbel Gods
Woord wanneer het God behaagt er
door te spreken. In de acutaliteit. ("In
de dadelijkheid" zouden ze vroeger
onder Gods volk gezegd hebben.)

Hoewel we met Van Genderen de
opvatting van de Barthianen verwer-
pen, (want de Bijbel is ook Gods
Woord als ik het niet als zodanig
beleeft), zit er in deze opvatting een
element wat wij in onze kerken toch
niet moeten vergeten, namelijk dat er
inderdaad een "ogenblik des welsbe-
hagens" is, waarin God Zijn Woord
waar maakt.

Er kan inderdaad sprake zijn van een
verborgen ergernis van het vrome
vlees tegen het vrijmachtige spreken
Gods. Dan "hébben" we de Bijbel.
Dan "hébben" we de belofte. Maar
men bekommert zich niet om de toe-
passing ervan. Gevolg: een dode pre-
diking en een dood geloof. Daar mag
ook weleens op gewezen worden. In
liefde!

L.W. van der Meij.

Apeldoorn

In korte tijd zijn we meer dan eens in
Apeldoorn geweest. Iets van datgene
wat daar heeft plaatsgevonden willen
we in ons blad weergeven. Wat in
Apeldoorn gebeurt is immers van
belang voor het geheel van onze ker-
ken. Daar bevindt zich de theologi-
sche school, tegenwoordig genoemd
de theologische universiteit, waar
jonge mannen in de middellijke weg
worden opgeleid voor het ambt van
dienaar des Woords.

Het gebouw waarin dit plaats vindt
ligt in het Wilhelminapark. Een ver-
bouwing heeft plaatsgevonden. Het
resultaat mag er zijn. Het is een keurig
geheel geworden.

Een tweede zaak die we niet onver-
meld willen laten is het afscheid van
prof. dr. J. van Genderen. Lange tijd is
hij aan de opleiding verbonden
geweest. Veel predikanten hebben
onderwijs van hem mogen ontvangen.

Het afscheidscollege droeg als titel "De nieuwe hemel en de nieuwe aarde." We wensen prof. Van Genderen met zijn vrouw van harte al het nodige toe op de verdere levensweg.

Een derde zaak is het aantreden van een nieuwe hoogleraar in de plaats van prof. Van Genderen: prof. dr. J.W. Maris. Nadat hij de avond tevoren geïnstalleerd en bevestigd was heeft hij gesproken over "Schepping en verlossing", het kader van een bijbelse

spiritualiteit. Moge de Heere hem alles geven wat nodig is om zijn plaats in Apeldoorn in te nemen.

Een vierde zaak is de Schooldag die weer gehouden werd. We willen ook in ons blad de wens uitspreken dat de opleiding die in Apeldoorn gegeven mag worden, dienstbaar zal mogen zijn aan het geheel der kerken en bovenal een instrument zal mogen zijn tot uitbreiding van het Koninkrijk Gods.

AvH.

instanties legde Ds. van Ek tenslotte de zegen op.

L.W. van der Meij.

Voor de jeugd (22)

De Samaritaanse vrouw

"Gijlieden aanbidt wat gij niet weet; wij aanbidden wat wij weten; want de zaligheid is uit de Joden. Maar de ure komt en is nu, wanneer de ware aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook dezulken, die Hem alzo aanbidden"

Joh. 4:22,23

Beste jongelui,

Jezus werd door de vrouw aangezien als een Jood. Vanuit dat gezichtspunt zoekt Jezus de vrouw te benaderen. Als Hij tot haar zegt: Gijlieden aanbidt wat gij niet weet, dan bedoelt Hij daarmee, dat zij als een Samaritaanse vrouw onwetend was aangaande de ware dienst van God. Daar was zij nooit vanuit de Schriften in onderwezen. Zij had haar leven lang onder een dwaalleer verkeerd. De Samaritanen kenden alleen maar de vijf boeken van Mozes. Het licht van de Heilige Geest ontbrak hen daarbij. Want als de verlichtende werking van de Heilige Geest hun deel geweest zou zijn, zouden zij uit de boeken van Mozes hebben kunnen weten, dat de Zaligmaker uit de Joden voort zou komen. Want het was aan Abraham beloofd. Zelfs meer dan eens. Gijlieden aanbidt wat gij niet weet.... De Heere Jezus zegt dat niet verachtelijk tegen haar, vanuit de hoogte. Hij zegt dat met een zeker medelijden. Want Hij is in Zijn hart met ontferming bewogen over deze vrouw. Hij wil ze nader onderwijzen. Datgene wat zij niet weet, nog niet weet, dat wil Hij haar bij gaan brengen.

Wij aanbidden wat wij weten; want de zaligheid is uit de Joden. Met het woordje "wij" bedoelt de Heere Jezus het Joodse volk. Dat was een bevoorrecht volk. Paulus spreekt daar ook over als hij zegt in Rom. 3:1 en 2: Welk is dan het voordeel van de Jood? Of welke is de nuttigheid van de besnijdenis? Veel in alle manier. Want dit is wel het eerste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd.

Hij gaf aan Jacob Zijne wetten

Deed Isrel op Zijn woorden letten.

Hij leerde z' in Zijn wegen wandelen,

Bevestiging en intrede Ds. A. van Ek te Zaamslag

Zaterdag 28 augustus j.l. verbond Ds. A. van Ek zich aan de gemeente van Zaamslag. Zijn bevestiging Ds. J.H. van Dijk bediende het Woord uit Jesaja 40:9 O Sion, gij verkondigster van goede boodschap, klim op een hogen berg; o Jeruzalem, gij verkondigster van goede boodschap, hef uw stem op met macht, hef ze op, vrees niet.

Het Evangelie wordt hier een goede boodschap genoemd. Omdat God goed is en van genade spreekt tot schuldige ballingen. Sion, dat is Gods volk, de gemeente die Zijn Naam draagt en uit moet dragen.

De verkondiging moet ontdekkend zijn, wegbereidend voor de Heere, zoals bij Johannes de Doper, niet meer dan een stem die wees op het Lam.

Als de zonde niet aangewezen wordt, wordt de genade goedkoop. Alleen bedroefden hebben behoefte aan troost.

Ds. van Dijk sprak de wens uit dat Ds. van Ek als een Jesaja en Johannes in dienst der verzoening zou staan. Dat hij op een hoge berg zou klimmen om luid en duidelijk die goede boodschap te verkondigen.

Na het lezen van het bevestigingsformulier beantwoordde Ds. van Ek de vragen met een ja, ik, van ganser harte.

Ds. van Dijk richtte een persoonlijk woord tot hem. Hij was dankbaar voor het aannemen van het beroep van Zaamslag. De vakantieperiode heeft maar kort geduurd.

Vervolgens bediende Ds. van Ek het Woord uit het laatste gedeelte van Jesaja 40:9 Zeg den steden van Juda: Zie hier is uw God! Het thema van de prediking was: De inhoud van de verkondiging. Deze wijst op 1. God Zelf, 2. Gods genade, 3. Gods belofte.

1. Zie, hier is uw God. Dat is het hart van de evangelieverkondiging. Het is een heenwijzen naar God Zelf. Het is de samenvatting van alle ambtelijk werk. De predikant is een gevallen mens, die God de rug toegekeerd heeft. Alleen als de Geest zijn hart vervult, zal hij van zichzelf af en op God wijzen.

2. Uw God. Dat wijst op Gods genade. De HEERE had een band met Zijn volk. Hij kan dat schuldige volk in ballingschap en Kanaän niet loslaten. Wel heeft dat volk loutering nodig. De predikant waarschuwt ook voor de wraak van het verbond als Zijn volk niet naar Zijn stem zal horen.

3. Zie hier is uw God. Dat is belofteprediking. Van God was in de ballingschap eigenlijk niets te zien, maar de HEERE verschijnt in de belofte aan Zijn volk, opdat zij op die beloften zouden pleiten. Aldus bereidt hij zich een toegerust volk.

Namens de classis Middelburg sprak Ds. Bogaard. Ook voerde hij het woord namens de predikantenstudievereniging Calvijn. Hij wenste Ds. van Ek toe dat Hij in het Overjordanse bezoek mag ontvangen van de HEERE Zelf zoals Johannes op Patmos. Hij is de eerste en de laatste.

Namens de kerkeraad sprak ouderling broeder B. de Feijter. Hij hoopt dat de predikant die van tuinieren houdt niet al te diep zou zaaien. Wel ontdekkend. Zoals Jezus bij de Samaritaanse vrouw. Zij had een mens ontmoet die haar "alles gezegd" had. Maar die prediking moet eenvoudig zijn. Kortom: de eenvoudige oude en beproefde Waarheid. (Br. de Feijter zal wel bedoeld hebben: niet te hoogdravend!)

Na een dankwoord aan verschillende

*Zo wou Hij met geen volken
hand'len;
Die moesten Zijn getuigenissen,
En Zijn verbondsgeheimen
missen....*

Dat is duidelijke taal. Daar klinkt het welbehagen Gods in door. Hij had het volk der Joden uitverkoren uit alle anderen volken der wereld, om Zich daaraan nader te openbaren. De Joden wisten, konden althans weten wáár en hoe de HEERE gediend wilde worden. Als het over het "weten" van de Joden gaat, schrijf ik dat heel voorzichtig. Omdat God Zich aan hen geopenbaard had, konden zij het weten. Verstandelijk wisten velen het wel. Doch ook niet allen. Geestelijk waren er maar weinigen die het echt wisten. Die dus God in der waarheid kenden. En dat was niet alleen in de dagen van de Heere het geval. Dat is van oude tijden af het geval geweest. Want Jesaja moest er al van getuigen: Een os kent zijn bezitter en een ezel de krib van zijn heer; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet. Jes. 1:3.

De meesten van het bondsvolk waren dus nog minder dan de beesten. Het is geen vleierende vergelijking die Jesaja maakt, maar wel een eerlijke!

Uit alles begrijpen jullie wel, dat er verschil is tussen weten en weten. Velen zijn vandaag nog totaal onwetend. Hetzij dat men nog nooit gehoord heeft van de enige Naam Die onder de hemel tot zaligheid gegeven is, 't zij dat men zijn leven lang onder een dwaalleer heeft vertoefd. Ik denk b.v. aan de Rooms. Die hebben ook een bijbel. Doch de bijbel heeft voor hen niet het laatste woord, maar de aus.

Zij aanbidden de heiligen en weten eigenlijk niet wat zij doen. Je zou ten deze ook kunnen zeggen: Zij aanbidden wat zij niet weten. Meerderen zouden te noemen zijn, die nog wel van een bijbel weten, doch aan de inhoud zich weinig laten gelegen liggen. Je kunt niet zeggen dat ze niets aanbidden, of dat zij helemaal niet godsdienstig zijn. Doch zij weten niet wie of wat zij aanbidden.

We moeten ten deze maar niet naar anderen kijken. Want het zou kunnen wezen, dat er onder ons velen zijn, waarvan gezegd zou moeten worden: Gijlieden aanbidt wat gij niet weet.... Ik denk b.v. aan alle zgn. sterren - sportsterren enz. Er staan er heel wat aan de "wereldlijke hemel". Hoe worden de "goden van deze tijd" niet aanbeden, op handen gedragen? Er

worden duizenden aan opgeofferd. Men heeft er alles voor over. Men aanbidt hen. Men gaat er voor door de knieën. Men zoekt, ieder op zijn eigen wijs, de goden van de tijd te behagen, terwijl het geen goden zijn. Het zijn afgoden. En afgodendienst is een gruwel in de ogen van de enige ware God. Vergeet dit niet. Er staat altijd nog in het eerste gebod: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben". God wil alleen gediend worden.

Een ieder die dat niet doet, staat zwaar schuldig tegenover Hem. Als je dat nog niet wist, houdt het je dan nu voor gezegd. We moeten God alleen dienen, zoals Hij dat in Zijn woord van ons vraagt.

Wij aanbidden wat wij weten..... Het kan heel goed zijn, dat je zeer goed weet, hoe het allemaal moet. Je bent er van huis uit bij opgevoed. De zuivere leer is je bijgebracht. Je bent rechtzinnig tot en met. Dat waren de schriftgeleerden en de farizeeërs in Jezus' dagen ook. Doch het waren in de grond der zaak vijanden van God en van Zijn Christus. Zo kun je orthodox zijn, een ander zelfs onderwijzen, en zelf toch een vreemdeling van God zijn.

Een mens die niet weer Wie hij aanbidt. Om dat echte te weten, moet ons verstand verlicht worden. Dat het daarom maar veel onze bede zal mogen zijn:

*Doe bij Uw knecht weldadigheid,
o HEER'*

*Opdat ik leev', Uw woorden
moog' bewaren,*

*En dat Uw Geest mij ware wijs-
heid leer',*

*Mijn oog verlicht, de nevels op doe
klaren;*

*Dat mijne ziel de wond'ren zie en
eer',*

*Die in Uw wet alom zich openba-
ren.*

Wij aanbidden wat wij weten. Dit geldt in de meest volstrekte zin van het woord alleen van de Heere Jezus. Als Mens heeft Hij God gekend als geen ander, en ook Hem aangebeden als geen ander.

Degenen die Hem door een waar geloof worden ingelijfd leren God ook kennen in waarheid. Dat is zoals Hij Zich in Zijn woord heeft geopenbaard.

"Want de zaligheid is uit de Joden". Dat wil zeggen, dat uit de Joden de Zaligmaker is voortgekomen. Want buiten de Zaligmaker is er geen zaligheid te verkrijgen.

De zaligheid houdt in: de volkomen verlossing van zonde en schuld, met daarbij een recht op het eeuwige leven. Al is het dan niet al-Israël wat Israël genaamd wordt, de ware Israëlieten krijgen toch ware kennis van God en Goddelijke zaken. Zij krijgen te weten, wat en Wie zij aanbidden. Met andere woorden: Zij komen er achter, wat zij aan hun God hebben. En leren ook tot hun verootmoediging wat God aan hen heeft. God heeft aan hen niets, terwijl zij aan God, en in God, alles hebben wat tot hun zaligheid van node is.

De zaligheid is uit de Joden. Uit de Joden is de Zaligmaker voortgekomen. Hij is er ook voor de Joden gekomen. Doch zo lang de Joden de Zaligmaker verwerpen, ontgaat hen de zaligheid. En dat geldt dan niet alleen de Joden. Dat geldt alle mensen. Dus ook ons. Als wij de Zaligmaker niet echt nodig hebben, ontgaat ons de zaligheid. Dat is toch echt wel een zaak, de overdenking waard. Zoekt daarom de Heere, terwijl Hij te vinden is en roept Hem aan terwijl Hij nabij is.

"Want de ure komt en is nu, wanneer de ware aanbidders den Vader aanbidden zullen in geest en waarheid; want de Vader zoekt ook dezulken, die Hem alzo aanbidden". Daar hebben we in het vorige artikel reeds het een en ander over geschreven. Lees het er nog maar eens op na. De ure komt en is nu.... Laat je tijd niet voorgaan. NU kan het nog. Morgen mogelijk niet meer.

Ik moet weer gaan eindigen. Denken jullie nog aan 18 september? Tot ziens in Kampen. Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

Uniek concert Grote Kerk Dordrecht

Na één jaar van voorbereiding zal er D.V. 18 september a.s. in de Grote Kerk te Dordrecht een groots Mannenkoorconcert plaatsvinden.

Het groot samengesteld koor van mannenkoren uit Ede, Geldermalsen en Veenendaal zal uit een Nederlandstalig repertoire verschillende psalmen en gezangen ten gehore brengen. Het koor van zo'n kleine 300 mannen zal voor deze speciale gelegenheid onder leiding staan van Wim van Galen, terwijl het orgel zal worden bespeeld door Arie Kortleven. De toegang tot het concert, hetgeen in samenwerking met de Stichting "Ont-

moeting" wordt georganiseerd is gratis.

Er zal tevens een opname worden gemaakt, waarvan de samenzang op een nader te bepalen tijdstip op CD zal verschijnen.

Nadere gegevens omtrent deze opname vindt u in het programmablad, welk bij aanvang van het concert is te verkrijgen. Langs deze weg willen wij u namens de koren en de Stichting "Ontmoeting" hartelijk uitnodigen. Het concert zal om 19.45 uur aanvangen, terwijl het kerkgebouw vanaf 19.00 uur open is. De kollekte voor genoemde Stichting bevelen wij vriendelijk bij u aan.

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

De Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden hoopt op D.V. 15 oktober 1993 een openbare samenkomst te beleggen in de Chr. Geref. Kerk te Zwaagwesteinde. Aanvang half acht.

Spreker is de weleerwaarde heer Ds. A. Baars van Middelharnis.

Onderwerp: "De tucht in de Kerk des Heeren".

*Secr. J. de Vries, Lytsewei 51
9289 LC Drogeham, tel.: 05121-1981*

Boekbesprekingen

Dr. M. te Velde, **Gemeente-opbouw** 1, 96 blz., f 16,75, Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld, tweede druk.

Het besproken onderwerp heeft veler belangstelling en aandacht in onze tijd. Dat blijkt ook uit het feit dat hier een tweede druk voor ons ligt. Sinds 1989 doceert dr. M. te Velde o.a. het "nieuwe vak" gemeente-opbouw aan de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken (Broederweg) te Kampen. Gemeente-opbouw is ontstaan in de grote Duitse volkskerken (blz. 18). Op blz. 39 wordt terecht en relativerend gezegd dat er de eeuwen door sprake is geweest van opbouw van de gemeente, zonder dat er sprake was van deze zaak als apart vak. Op blz. 30 lezen wij: "De wezenlijke bouwactiviteiten in de gemeente zijn immers: prediking ("intern en extern"), catechese, doop en avondmaal, gebed en bijbellezing, opzicht,

tucht en barmhartigheid. Waar die activiteiten zijn, daar wordt de gemeente van Christus opgebouwd." Het is zeker nuttig van dit boekje kennis te nemen.

E. van Veldhuizen, **Je mag zelf bidden**, 56 blz., f 19,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden.

Het is het eerste deel van de serie "Kind en gebed". Het ligt in de bedoeling dat er drie delen zullen uitkomen. Dit deeltje is bedoeld voor kinderen van 4-7 jaar en is geïllustreerd door Marianne Witvliet. Op eenvoudige wijze wordt de inhoud en de betekenis van het "Onze Vader" besproken. Het boekje kan zeker een handreiking zijn voor kinderen uit de bedoelde leeftijdsgroep.

Geesje Vogelaar-van Mourik, **Jef uit de Dwarsstraat**, 92 blz., f 9,75, Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam.

Dit boekje, bestemd voor de leeftijd vanaf 8 jaar, is een vervolg op een eerder boekje getiteld: "De gevonden schat", waarin beschreven wordt hoe Jef een Bijbel heeft gevonden. Verdere gebeurtenissen uit het leven van Jef worden beschreven, bijvoorbeeld hoe hij terecht komt op een christelijke school. Het boekje is keurig uitgevoerd (alleen op blz. 62 regel 7 is het woordje "snel" uitgevallen). Een niet te duur boekje met een boodschap.

C.H. Spurgeon, **Alles uit genade**, 183 blz., f 27,50, Uitgeverij Van Wijnen, Franeker.

Uit het Engels vertaald door Elisabeth Freystadt. Tiende druk.

In dit boek wordt benadrukt dat de zaligheid geheel uit genade is. Spurgeon verhaalt op blz. 41 en 42 van de eigen ervaring aangaande de blindheid voor de Zaligmaker. Uit eigen ondervinding schrijft hij ook over inblazingen van den boze. Op blz. 141 wordt bekering als volgt omschreven: Een hart dat verbroken is vanwege de zonde en dat gebroken heeft met de zonde.

C.H. Spurgeon, **Zeven laatste preken**, 140 blz., f 27,50, Uitgeverij van Wijnen, Franeker.

De zeven preken in deze bundel verschenen in januari en februari 1892.

Dit waren de laatste weken uit het leven van Spurgeon. De laatste preek uit deze bundel was oorspronkelijk door Spurgeon gehouden na het sterfen van een geliefde diaken in zijn gemeente.

De weduwe van Spurgeon gaf deze preek de titel mee: "Zijn eigen begrafenispraak." Het trof ons dat Spurgeon op blz. 138 schrijft dat hij oneindig meer vreugde heeft beleefd aan sterfbedden, dan op bruiloften. Hoe zou dit bij ons zijn? Liefhebbers van Spurgeon zullen deze beide bundels zeker weten te waarderen vanwege het goede dat erin wordt aangetroffen.

J.C. Uithol/J.M. van Wijk, **Gods trouw in de tropen**, 399 blz., f 59,50, Uitgeverij/boekhandel Gebr. Koster, Barneveld.

De ondertitel luidt: "Belevenissen van oud-Indiëgangers gedurende de jaren 1946-1950."

Verschillende personen die in het voormalige Nederlands Oost-Indië verbleven geven weer wat zij daar meemaakten.

Zo is er een stuk gewijd aan het detachement ongevaccineerde militairen, die aanvankelijk niet naar Nederland terug mochten. Met interesse hebben we gelezen over de begeleiding vanuit de diverse kerken in Nederland.

Ook vanuit de Christelijke Gereformeerde kerken. We lezen dienaangaande op blz. 200: "'s Heeren hand kan u sparen en bewaren in duizend gevaren. Maar Hij kan u ook het einde doen vinden van uw aardse leven. Waarachtig bekeerd te zijn tot God hebt ge nu meer dan ooit nodig." We treffen ook een brief van Ds. G.H. Kersten aan en een brief van Ds. M. Blok. Een van de drie preken die door Ds. D. van Leeuwen (oud-geref.) zijn geschreven voor de militairen in Indië is opgenomen. Ook lezen wij in dit boek hoe de zondag werd doorgebracht door hen die de oud schriftuurlijk-bevindelijke waarheid waren toegedaan. Veel foto's en illustraties maken het kloek uitgevoerde boek tot een aantrekkelijk bezit. Wie kennis wil nemen van deze episode uit onze geschiedenis, doet er goed aan dit boek aan te schaffen. Het boek zal ongetwijfeld herinneringen oproepen bij hen die zelf in het voormalig Nederlands Oost-Indië zijn geweest. Maar ook voor familieleden een lezenswaardig boek.

Robert Murray MacCheyne, **Een hogepriester in eeuwigheid**, 99 blz., f 16,90, Uitgeverij Den Hertog B.V., Houten.

Het boek bevat twaalf Bijbellezingen over Hebreë 8 en 9, die nog niet eerder in het Nederlands werden vertaald.

De vertaler is M. Krijgsman. Ook in dit werkje hebben wij vele goede zaken aangetroffen. Zo lezen we op blz. 90 "Onthoud dat Hij zal wederkomen, maar niet om een eeuwige verlossing aan te bieden, maar om wraak te doen over degenen die God niet kennen, en over degenen die het Evangelie niet hebben gehoorzaamd! O, dat u wijs was! O, dat u dit wilde overdenken, en op uw einde merken! Amen."

"De Heere kent de weg der rechtvaardigen"

Ps 1:6a

De Raad van de Christelijke Gereformeerde Kerk Noordoost heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van zijn oud-ambtsdrager

AART BIKKER

in de leeftijd van 83 jaar.

Met dankbaarheid gedenken wij, dat hij gedurende 27 jaren de gemeente getrouw heeft mogen dienen in het ambt van diaken.

De Heere sterke zijn zuster en verdere familie in dit smartelijke verlies.

Namens de kerkeraad
Ds. B. de Romph, praeses.
C. den Hartog, scriba.
Noordeloos, augustus 1993

Voor AL uw: boeken - bijbels - CD's kantoorartikelen

Uw adres:

wij zijn er voor u

BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

Bij ons verschenen:
Heidelbergse Catechismus
met uitgeschreven bijbelteksten

Op veler verzoek is bij ons de Heidelbergse Catechismus met eraan alle bijbehorende bijbelteksten (volledig weergegeven) verschenen.

Het gaat om een unieke uitgave, waarbij de tekst van de vragen en antwoorden bovendien zodanig is ingedeeld, dat kinderen (en ouderen) de Catechismus gemakkelijk kunnen leren. De tekst zelf is niet veranderd.

Het boekje is uitgevoerd in een handzaam formaat (12,5 x 18,5 cm). Omslag in twee kleuren. Het aantal pagina's is 240.

Prijs slechts **f 9,75**

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

Genieten op Texel.

140 km fietspad, 3500 ha duingebied, 500 ha bos, 30 km strand, 300 vogelsoorten... Er is zoveel te zien op Texel.

Extra voordelige najaarsprijzen.

bungalowpark **De Verrassing**

Oosterend Texel, telefoon 02220-18391

Laat uw naaste niet in de kou staan!

Stichting **Ontmoeting** probeert daar wat aan te doen.

Stichting **Ontmoeting** is een reformatische instelling, die thuislozen opvangt en begeleidt overeenkomstig Gods Woord.

Ook thuislozen zijn immers onze naasten! Wilt u ons helpen? Geef u dan op als donateur à f 15 per jaar, of vraag nadere informatie aan **Stichting Ontmoeting** 's-Gravendijkwal 95, 3021 EH Rotterdam, tel. 010-4257677.

Ook giften zijn hartelijk welkom: Postbank 2600356 ABN-Amro Bank 55.82.34.550 t.n.v. Stichting Ontmoeting te Rhenen.

Secretariaat: J.W. Hendriksen, Broekstraat 24, 7021 JX Zelhem, tel. 08340-24479. **Administratie en dienstencentrum:** 's-Gravendijkwal 95, 3021 EH Rotterdam, tel. 010-4257677.

Steun onze hulpverlening aan thuislozen

Bestuur: ds. L.W. v.d. Meij (voorz.), A.D. Aarnoutse, ds. P. Beekhuis, J.W. Hendriksen, ing. J. Koetsier, K. de Korver, ds. C.J. Meese, W. van Oostende, ds. A.J. Schalkoort, A.K. v.d. Staaij, mr. A. van Stuijvenberg, ds. W. van Vlastuin.

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewij b.v., architect BNA

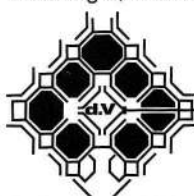
Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

- * Utiliteitsprojecten
 - kantoren
 - scholen
 - kerken
 - bedrijvenparken
 - sociale werkplaatsen
 - multi-funktionele gebouwen

- * Woningbouw zoals:
 - gesubsidieerde (premie A - woningwet)
 - bungalows - 2 onder 1 kap
 - renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindewij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262**

oosthavendijk 46 3241 lk middelharnis tel. 01870-85800
postbus 82 3240 ab middelharnis fax 01870-86910

Nu een prachtig cadeau voor het hele gezin...

als u zich opgeeft als
abonnee van het
Reformatorisch Dagblad.

De nieuwe regionale aanpak van het Reformatorisch Dagblad geeft u nu meer nieuws uit uw regio. Ook uw plaatselijke omgeving is daarbij.

Dus mist u niets, u heeft wel veel extra!

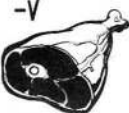
Deze **nieuwe opzet** van het Reformatorisch Dagblad willen wij dit jaar **feestelijk** met u gedenken door u te laten **profiteren** van een **prachtige cadeau-aanbieding**. Als u nu jaarabonnee wordt (ten minste tot en met 31 december 1994) en u tevens de rebusprijsvraag oplost en invult, **ontvangt u van ons deze mooie Tefal-friteuse (gratis thuis)**.

Wilt u het Reformatorisch Dagblad eerst 14 dagen **gratis op proef**, kruist u dat dan aan op de bon. U krijgt van ons aan het eind van die 14 dagen een invulformulier voor de regio-rebusprijsvraag toegestuurd, dat u kunt gebruiken als u besluit om een abonnement te nemen.

(Dit aanbod is geldig als u de laatste zes maanden geen abonnement heeft gehad.)

Bon in open enveloppe zonder postzegel zenden aan:

Rebus

-V

N=H

EN=iO

ME=Ni

+S

-R

Ja, stuurt u mij het RD (aankruisen hetgeen van toepassing is)

☐ Ik wil de krant 14 dagen gratis ontvangen

☐ Ik neem een abonnement (ten minste tot en met 31 december 1993) en doe mee met de rebus (De prijs van een jaarabonnement voor 1993 is f 327,35 met 2 weken gratis).

Naam: dhr./mevr.:

Adres: nr.:

Postcode:

Plaats:

Tel.: Handtekening:

Mijn oplossing is:

BON!

BHP

178